

การสร้างภาพลักษณ์ทางจริยธรรมของนักการเมืองไทยยุคใหม่ Creating the moral image of modern Thai politicians

พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปญโญ

Phra Kru Phalad Watcharaphong Vachirapanyo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน ฯ

watcharapong-2006@hotmail.com

บทคัดย่อ

ภาพลักษณ์ของนักการเมืองไทยในยุคอดีตและปัจจุบัน อาจรวมไปถึงอนาคตไม่ส่งต่อความน่าเชื่อถือมากนักเป็นเพราะแนวคิดและการปฏิบัติตนย้อนแย้งไปด้วยการแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์ทับซ้อนของตนเองและพวกพ้องเป็นสิ่งที่ต้องทำให้สภาพการณ์ปัจจุบันยิ่งเลวร้ายหนักลงไปอีกเพราะยังมีอำนาจมากเท่าไรยิ่งสร้างความหายนะต่อสังคมมากขึ้นเท่านั้นจนกลายเป็นความเชื่อหน่ายและละความคาดหวังจากประชาชนส่วนใหญ่ นอกจากนี้แม้ว่าจะเบียดกฎหมายจะบ่งบอกถึงการปฏิบัติตนและการปฏิบัติให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานทางจริยธรรมของนักการเมืองก็ตามแต่ไม่ได้ช่วยให้พฤติกรรมและทัศนคติของเหล่านักการเมืองเกิดความภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาประชาชนแม้แต่น้อยยังคงละความคาดหวังที่ควรจะเป็นอยู่อย่างนั้น หากมองในมุขลิกและกลับด้านจึงเกิดความคำถามหลักว่า แล้วจะสร้างภาพลักษณ์ให้กับนักการเมืองอย่างไรในยุคปัจจุบันอาจจะมีเส้นทางเหล่านี้ 1.การรักษาความพูดหรือมีสัจจะต่อประชาชนอย่างแรงกล้า 2.การเข้าถึงและคืนเงินเพื่อถ่ายมอบความสุขให้กับประชาชนที่เดือดร้อน 3.เปิดใจรับฟังเสียงแห่งความคาดหวัง 4.พัฒนาตนเองอย่างสร้างสรรค์ และ 5.แสดงความรับผิดชอบ

คำสำคัญ : ภาพลักษณ์ทางจริยธรรม, นักการเมืองไทย, สังคมไทยยุคใหม่.

Abstract

The image of Thai politicians in the past and present It may include that the future does not carry much credibility, it is because ideas and conduct are reversed by the pursuit of power and conflicts of interest of oneself and our associates. It gets worse because the more powerful it becomes, the more disastrous the society becomes, and it becomes boredom and the expectation of most people. In addition, although regulations imply the conduct and conduct of politicians as appropriate and in line with ethical standards, they do not help politicians' behavior and attitudes to a positive image in the public eye. Retaining expectations that should be that way If you look at it in depth and in reverse, the main question arises: And how to create an image for politicians in the present time may have these routes. 1. To maintain a strong talk or truth with people 2. Reaching and striving for happiness to people in need 3. Be open to listening to expectations. 4. Develop yourself creatively. And 5. express responsibility

Key words: Ethical image, Thai politician, modern Thai society.

บทนำ

จริยธรรมนับว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของทุกคนและทุกวิชาชีพ หากบุคคลใดหรือวิชาชีพใดไม่มีจริยธรรมเป็นหลักยึดเบื้องต้นแล้วยากที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จแห่งตนและแห่งวิชาชีพนั้น ๆ ที่ยิ่งกว่านั้นก็คือการขาดจริยธรรมทั้งในส่วนบุคคลและในวิชาชีพ อาจมีผลร้ายต่อตนเอง สังคมและวงการวิชาชีพในอนาคตได้อีกด้วย ดังจะพบเห็นได้จากการเกิดวิกฤติศรัทธาในวิชาชีพหลายแขนงในปัจจุบัน ทั้งวงการวิชาชีพครูแพทย์ตำรวจ ทหาร นักการเมือง ฯลฯ (ยอดชาย วิถีพานิช, 2560 : 1) แม้ว่าจริยธรรมมีความสำคัญและมีคุณค่าต่อสังคมอย่างไรก็ตาม แต่ด้วยวิกฤติจริยธรรมทางการเมืองการปกครองไทยในยุคอดีตและปัจจุบันทำให้ภาพลักษณ์สถาบันทางการเมืองได้รับความเสื่อมเสียและต่างพร้อยในหลายๆจุด เช่น การทุจริตเลือกตั้ง การฉ้อราษฎร์บังหลวงช่วยเหลือพวกพ้องให้ได้ตำแหน่ง การใช้ตำแหน่งแทรกแซงอำนาจหน้าที่ของข้าราชการประจำ การใช้ทรัพย์สินงบประมาณราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตัว การบังคับให้ข้าราชการผู้น้อยทำผิดแทนตน การปรับหรือออกกฎหมายที่เอื้อประโยชน์นักการเมือง และเอาใจออกห่างจากการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข (รุจน์ หาเรือนทรง, มปป : 17) แม้ว่าประชาชนจะเรียกร้องและรับรู้ถึงพฤติกรรมของนักการเมืองเหล่านั้นก็ตามแต่ก็ได้หาได้รับการแก้ไขใดๆ ไม่ เพราะบุคคลเหล่านั้นมีอำนาจใการกำหนดกฎหมายและทราบช่องทางการหลีกเลี่ยงกฎหมายจนไม่สามารถเอาผิดได้ ทำให้ภาพลักษณ์ของนักการเมืองจึงยากอย่างยิ่งต่อการปรับทิศทางการพัฒนาไปสู่ความรู้สึที่ดีในสายตาของประชาชน แต่ถึงอย่างไรก็ตามรัฐธรรมนูญฉบับพุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญอย่างมากต่อกระบวนการเชิงจริยธรรมโดยมีการระบุคำว่า จริยธรรม อยู่มากมายซึ่งให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระดำเนินการในการจัดการกรอบการปฏิบัติหลักของหน่วยงานราชการ (คูมาตรา 27 วรรค 4, 9,128 160 ข้อ 5, 186 วรรค 3, 202 ข้อ 10,208 ข้อ 5, 219,234,235,237,258,276) เพื่อให้หน่วยงานรัฐทั้งหมดนำไปจัดทำประมวลจริยธรรมสำหรับองค์กรนั้น ๆ (คูมาตรา 76 วรรค 3) ในกรณีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ชื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม (ดู 238 วรรค 2) ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มกำลังความสามารถ และยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้ และปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผนของทางราชการ โดยคำนึงถึง ผลประโยชน์ของชาติ และความผาสุกของประชาชนโดยรวม (ราชกิจจานุเบกษา, 2561 : 16) หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง (คูมาตรา 237) ซึ่งหากมองโดยหลักแล้วหลักจริยธรรมจะเป็นทั้งอุดมการณ์ เป็นค่านิยมหลักของข้าราชการทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นข้าราชการทั่วไปหรือข้าราชการทางการเมืองอีกทั้งองค์กรอิสระต่างจะต้องยึดถือและปฏิบัติตามกรอบทางจริยธรรมอย่างชัดเจน โดยระบุไว้ในประมวลจริยธรรมข้าราชการการเมือง พ.ศ. 2551 หมวด 2 ข้อ 10 ระบุไว้ว่า ข้าราชการการเมืองต้องปฏิบัติตนอยู่ในกรอบจริยธรรม คุณธรรมและศีลธรรมทั้งโดยส่วนตัวและโดยหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสาธารณชน ทั้งต้องวางตนให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาของประชาชน (ราชกิจจานุเบกษา, 2551 : 10)

เพราะฉะนั้น วิกฤติการทางภาพลักษณ์ที่มีอยู่ทั้งในอดีตและปัจจุบันจะได้รับการแก้ไขและปรับเปลี่ยนหรือไม่ย่อมไม่สามารถจะประมาณเพราะขึ้นอยู่กับบริบททางพฤติกรรมของนักการเมืองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และสร้างจริยธรรมให้ทันสมัยที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทในสังคมไทยผ่านการแสดงตัวตนให้เกิดการยอมรับและสามารถกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่อีกทั้งอาจจะต้องมอง

ภาพลักษณ์ทางจริยธรรมในรูปแบบใหม่ที่สามารถให้ประชาชนจับต้องได้ เช่น การสร้างระบบการรักษาความปลอดภัยหรือมีสื่อจะต่อประชาชนอย่างแรงกล้าในหมู่นักการเมืองให้มากขึ้น การเข้าถึงแหล่งของปัญหาและพยายามดิ้นรนเพื่อถ่ายมอบความสุขให้กับประชาชนที่เดือดร้อน การแสดงลักษณะการเปิดใจรับฟังเสียงแห่งความคาดหวัง รวมทั้งการพัฒนาตนเองอย่างสร้างสรรค์ทางด้านความคิด วิสัยทัศน์ ความรู้อยู่ตลอดเวลา และ เมื่อกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดต้องแสดงความรับผิดชอบโดยการลาออกจากตำแหน่งทันทีซึ่งน่าจะเป็นมาตรฐานทางจริยธรรมที่ประชาชนสามารถจับต้องได้และแสดงการยอมรับต่อนักการเมืองไทยจนสามารถสร้างภาพลักษณ์อันสมบูรณ์ในอนาคต

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560และประมวลจริยธรรมข้าราชการการเมือง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีสาระสำคัญประการหนึ่งซึ่งมุ่งแก้ไขปัญหา การผูกขาดอำนาจรัฐและการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม รวมทั้งการดำเนินการทางการเมืองที่ขาดความโปร่งใส ไม่มีคุณธรรม จริยธรรม และระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจที่ล้มเหลวจึงมีบทบัญญัติที่มุ่งเน้นการทำให้ บ้านเมืองมีความโปร่งใส มีคุณธรรมจริยธรรม โดยกำหนดในหมวด 6 จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ หมวด 6 มาตรา 76 เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับรัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้ง ราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการ บ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐ ต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหาร ราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็น ผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติและปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐพึงดำเนินการให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามระบบ คุณธรรม โดยกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจ หรือกระทำการ โดยมิชอบ ที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระบวนการแต่งตั้งหรือการพิจารณา ความดีความชอบ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (สำนักปลัดเทศบาลเทศบาลตำบลบางประมง, 2562 : คำนำ) อีกทั้ง มาตรฐานทางจริยธรรมตามมาตรา 219 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เป็นกลไกหนึ่งที่ใช้ต่อการต่อสู้กับปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบของภาครัฐ ซึ่งขณะนี้ ประเทศไทยอยู่ระหว่างการยกร่างมาตรฐานทางจริยธรรม โดยมาตรฐานทางจริยธรรมต้องสอดคล้องกับหลักการแบ่งแยกอำนาจและอนุমানตามหลักกฎหมายมหาชน มาตรฐานทางจริยธรรม ของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการจึงควรเป็นมาตรฐานเฉพาะของแต่ละฝ่าย และ มาตรฐานทางจริยธรรมนี้ยังควรรองรับการแก้ปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบของผู้ดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีของประเทศไทย รวมทั้งประเทศไทยสามารถนำประสบการณ์การใช้ประมวลจริยธรรมของประเทศสิงคโปร์ร่วมกับคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของ ประเทศไทยมาใช้ เพื่อให้มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีที่จะเกิดขึ้นมี ประสิทธิภาพและสอดคล้องกับพฤติกรรมกรรมการทุจริตประพฤติมิชอบของผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีในประเทศไทย (ทวีพุทธี ศิริศักดิ์บรรจง, 2559 : 80) ที่ระบุไว้ 7 ประการ (ราชกิจจานุเบกษา, 2562 : ดังนี้

1. ยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศ อันได้แก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2. ชื่อสัตย์สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่
3. กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม
4. คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว และมีจิตสาธารณะ
5. มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
6. ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ
7. ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ

การจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ ตามมาตรา 279 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ประกอบด้วย 5 ประการ (สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลร่องพอง, 2560 :

1) ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือกำกับความประพฤติของข้าราชการ ที่สร้างความโปร่งใส มีมาตรฐานในการ ปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเป็นสากล
2. ยึดถือเป็นหลักการและแนวทางปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในระดับองค์กรและระดับบุคคล และเป็นเครื่องมือการตรวจสอบการทำงานด้านต่างๆขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานรัฐเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามหลักคุณธรรม จริยธรรม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. ทำให้เกิดรูปแบบองค์กรอันเป็นที่ยอมรับ เพิ่มความน่าเชื่อถือ เกิดความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและประชาชนทั่วไป ตลอดจนผู้มีส่วนได้เสีย
4. ทำให้เกิดพันธะผูกพันระหว่างองค์กรและข้าราชการในทุกกระดับ โดยให้ฝ่ายบริหารใช้อำนาจในขอบเขตสร้างระบบความรับผิดชอบของข้าราชการต่อตนเอง ต่อองค์กร ต่อผู้บังคับบัญชา ต่อประชาชน และต่อสังคมตามลำดับ
5. ป้องกันการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ และความขัดแย้งทางผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งเสริมสร้างความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน

เพราะฉะนั้น คำว่า “ประมวลจริยธรรม” ถือเป็นศัพท์ใหม่ยังไม่เคยมีปรากฏในสังคมไทยมาก่อนในช่วงแรกของการดำเนินการด้านการจัดทำประมวลจริยธรรมสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้แต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาเพื่อจัดวางระบบหลักเกณฑ์และวิธีดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ขึ้นและมีมติให้ในการจัดทำประมวลจริยธรรมดังกล่าวจะต้องมีค่านิยมหลัก (Core Value) 9 ประการเป็นอย่างน้อยทั้งนี้หน่วยงานอาจมีค่านิยมหลักประการอื่นเพิ่มเติมได้อีกเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของแต่ละหน่วยงานรวมถึงการจัดทำประมวลจริยธรรม/จรรยาบรรณของแต่ละวิชาชีพด้วย ซึ่งมีการระบุค่านิยมหลัก (Core Value) ของมาตรฐานจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ 9 ประการ (สุภรณ์ ยิงวรรณ, 2557 : 129-130)ดังต่อไปนี้

1. การยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม
2. การมีจิตสำนึกที่ดี ชื่อสัตย์ สุจริต และรับผิดชอบต่อ
3. การยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน และไม่ฝักฝักผลประโยชน์ทับซ้อน
4. การยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นธรรม และถูกกฎหมาย

5. การให้บริการแก่ประชาชนด้วยความรวดเร็ว มีอัธยาศัย และไม่เลือกปฏิบัติ
6. การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วน ถูกต้อง และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง
7. การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพโปร่งใส และตรวจสอบได้
8. การยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. การยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพขององค์กร

จึงกล่าวได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และฉบับอื่นๆ ต่างก็ให้ความสำคัญและตระหนักถึงข้อปฏิบัติทั้งหลายที่ยึดโยงกับผู้ที่มีอำนาจทั้งในส่วนระดับชาติ ระดับท้องถิ่น หน่วยงานรัฐต่างๆ รวมไปถึงองค์กรอิสระโดยเฉพาะพระราชบัญญัติและประมวลจริยธรรมข้าราชการภาคการเมืองที่มุ่งเน้นหลักปฏิบัติอย่างเข้มงวดและจริงที่สามารถสร้างกลไกต่างลงโทษแก่ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด แต่ถึงอย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะกฎหมาย ข้อปฏิบัติและบทลงโทษต่างๆ ก็ตามแต่ก็ได้ทำให้เห็นการเมืองที่เห็นประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องมิได้สำเหนียก ระลึกและขาดความตระหนักถึงบทลงโทษเหล่านั้น กลับใช้อำนาจของตนเองที่มีอยู่หลีกเลี่ยงหลบหลีกกฎระเบียบต่างๆ ที่สามารถสังเกตเห็นได้ในยุคปัจจุบันจนภาพนักการเมืองในปัจจุบันมิได้แตกต่างไปจากกรอบทัศนคติเดิมที่ประชาชนมองไว้ ซึ่งไม่ว่าผู้มีตำแหน่งนั้นจากการเลือกตั้งหรือแต่งตั้งก็ตามย่อมไม่สามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในสายประชาชนได้ หรือ สังคมไทยมิมีทางออกสำหรับนักการเมืองเหล่านี้เสียแล้ว หรือ จะมีกลไกและกระบวนการใดบ้างที่สามารถช่วยให้การเมืองมีภาพลักษณ์มากกว่านี้ คงมีการวิเคราะห์และเพิ่มเติมความรู้ให้กับประชาชนได้ช่วยกดดันและสร้างกระแสแห่งความถูกต้องเพื่อพะยุงการเมืองไทยให้สวยงามดังแผนเช่นอุดมคติที่สังคมไทยคาดหวัง

การสร้างภาพลักษณ์ทางจริยธรรมของนักการเมืองไทยยุคใหม่

ปกติของสังคมมนุษย์ที่อาศัยอยู่ร่วมกันต่างก็มีเป้าหมายในฐานะกิจกรรมทางสังคมเพื่อความอยู่รอดไปด้วยกันแต่กระนั้นในบรรดากิจกรรมทั้งหลายย่อมมีความแตกต่างไปตามบริบทและระดับทางบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน สังคมตามระบอบประชาธิปไตยแบบไทยๆ ที่มีนักการเมืองอันเป็นตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่ในการกำหนดกฎหมายและกิจกรรมทางการบริหารจัดการองค์กรราชการทั้งหมด หรือเป็นผู้ที่กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศให้เป็นไปตามครรลองครองธรรม ทั้งนี้ในฐานะตัวแทนย่อมต้องครองตนเองให้สามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนทั้งประเทศได้ อีกทั้งต้องปฏิบัติตนให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด เมื่อหลักการและวิธีปฏิบัติต่างๆ ของนักการเมืองเป็นไปตามกรอบแห่งธรรมหรือกรอบแห่งกฎระเบียบที่สังคมกำหนดไว้ก็ไร้สภาพปัญหาที่จะเกิดขึ้นในสังคมนั้นๆ แต่ถึงอย่างไรก็ตามกรอบแห่งกติกาก็อาจจะไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายหรือหลักปฏิบัติอะไรมากมายแต่ด้วยสังคมมนุษย์มิได้เป็นเช่นนั้น ทำให้ประเทศต้องกำหนดกรอบแห่งความคาดหวังและหลักปฏิบัติเพื่อความชัดเจนและแนวทางการปฏิบัติตนให้เป็นคนดีที่การันตีการไม่สร้างความเดือดร้อนและมีภาพลักษณ์ที่ดีเป็นที่น่าเชื่อถือสามารถเป็นต้นแบบแห่งพฤติกรรมทางสังคมได้เพราะถือได้ว่า ตัวแทนหรือนักการเมืองเหล่านั้นย่อมเป็นเคารพ ยกย่องของหมู่ประชาชนทั้งหลาย แต่ถึงไรก็ตาม ทั้งอดีตและปัจจุบัน ภาพลักษณ์ของนักการเมืองหรือตัวแทนของประชาชนมิได้เดินตามเส้นทางที่ควรจะเป็นมากนักทำให้พฤติกรรมต่าง ๆ และภาพลักษณ์ทางสังคมจึงไม่ค่อยดี เช่น ความไม่โปร่งใส การทุจริต การใช้อำนาจในทางมิชอบ การบังคับให้ข้าราชการผู้น้อยทำผิดแทนตน

การปรับหรือออกกฎหมายที่เอื้อประโยชน์แก่นักการเมือง เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้ย่อมสร้างให้กับการเมืองกลายเป็นผู้ไร้มโนธรรม ไร้อารยธรรม ไร้คุณธรรม และไร้จริยธรรมที่ไม่สามารถพัฒนาสังคมไทยไปสู่สังคมแห่งอุดมคติได้ ดังนั้น การเมืองยุคใหม่ตามระบอบประชาธิปไตยไทยในปัจจุบันและอนาคตที่จะสามารถสร้างภาพลักษณ์อันทรงเกียรติได้ก็ด้วยความเข้าใจหลักสัจจะธรรมแห่งสังคมให้มากที่สุด อีกทั้งละเว้นการสร้างจริยธรรมทางเอกสารให้น้อยลงไปในที่สุดเพราะเอกสารทางกฎหมาย ระเบียบเหล่านั้นมิได้ยืนยันหรือมิได้กำนัลจริยธรรมของนักการเมืองได้มากนัก แต่การสร้างภาพลักษณ์ทางจริยธรรมของนักการเมืองไทยยุคใหม่ควรมองถึงเจตนารมณ์แห่งชีวิตมนุษย์ 5 ประการ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง การรักษาความพูดหรือมีสัจจะต่อประชาชนอย่างแรงกล้า สิ่งปกติธรรมดาของสังคมมนุษย์ที่สามารถรับรู้ได้ว่า นักการเมืองได้เคยพูดอย่างไร วิจารณ์การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองที่มีนโยบายช่วยเหลือประชาชนแต่เมื่อได้รับตำแหน่งหน้าที่แล้วกลับไม่สามารถปฏิบัตินโยบายได้หรือการให้สัจจะเชิงอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่งแต่กลับไร้สัจจะทางคำพูดยอมทำให้ภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือของตนเองลดไปดังมีนักปรัชญาหลายท่านกล่าวไว้ว่า เมื่อท่านคิดสิ่งใด ท่านยอมเป็นเจ้านายสิ่งนั้น แต่เมื่อท่านพูดออกไปแล้ว คำพูดนั้นยอมเป็นเจ้านายหรือข้อผูกมัดทางสังคม เพราะฉะนั้น คำพูดถือว่าเป็นสำคัญในฐานะนักการเมืองอันเป็นภาพลักษณ์ที่สามารถสัมผัสได้และรู้สึกถึงพลังในทางบวกหรือทางลบก็ย่อมเป็นได้ สุภาชิตโบราณกล่าวไว้ว่า “อยู่คนเดียวให้ระวังความคิด อยู่กับมิตรให้ระวังวาจา” หรือ “คำพูดเมื่อพูดออกไปแล้วเป็นเจ้านายเรา” (พระเจ้าทรงค์ อาจารย์สุโก, ออนไลน์) นอกจากนี้ เมื่อได้รับเลือกตั้งให้เข้าไปดำรงตำแหน่งหน้าที่การบริหารประเทศจำเป็นต้องถวายสัตย์ปฏิญาณตนต่อพระมหากษัตริย์ด้วยถ้อยคำที่ว่า “ข้าพระพุทธเจ้า (ชื่อผู้ปฏิญาณ) ขอลถวายสัตย์ปฏิญาณว่าจะจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อประโยชน์ต่อประเทศและประชาชน ทั้งจะรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ” (บุญเลิศ คชายุทธเดช, ออนไลน์) อันเป็นประเพณีนิยมที่นักการเมืองจะต้องให้สัจจะที่จะเข้ารับตำแหน่งทุกครั้งอันเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเป็นสัญญาจุดเริ่มของการทำงานเพื่อประชาชนทั้งหมด นอกจากจะรักษาสัจจะแล้วยังต้องมีคุณสมบัติที่ดีในทางวาจาที่สามารถเป็นต้นแบบทางการเมืองให้กับเยาวชนและประชาชนทั้งประเทศโดยมองว่านักการเมืองต้องมีคุณงามความดี คุณกริยา มีวาทศิลป์ มีโกหก ไม่กลับกลอก ไม่ปลิ้นปล้อน สามารถพูดจาสื่อสารได้ดีกับบุคคลในทุกระดับ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2539 : 149) เพราะการรักษาความพูดหรือมีสัจจะต่อประชาชนอย่างแรงกล้าเป็นภาพลักษณ์บ่งบอกถึงคุณลักษณะที่สำคัญในฐานะนักการเมืองไทยหากนักการเมืองไม่รักษาคำพูดประชาชนและสื่อต่างๆ จะต้องออกมาประณาม ช่วยกันกดดันและไม่ให้การยอมรับในทุกวิถีทางเพื่อผลักดันให้ออกจากตำแหน่งทางการเมืองต่อไป

ประการที่ 2. การเข้าถึงและดิ้นรนเพื่อถ้อยคำความสุขให้กับประชาชนที่เดือดร้อน ภาพลักษณ์ที่สำคัญของการเป็นนักการเมืองมิใช่เพียงแค่มีงบประมาณหรือเงินเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังมองถึงคุณลักษณะอื่นๆ ที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่สามารถเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นเอกภาพทำให้การคิดค้นนโยบายต่างๆ จะต้องตรงต่อความต้องการของประชาชนมิใช่เอื้อประโยชน์ให้กับตนเอง พวกพ้องหรือนายทุนที่มีความสัมพันธ์เชิงผลประโยชน์หรือเข้าไปเพื่อเป็นตัวแทนของนายทุนเพียงอย่างเดียวซึ่งต้องสำเหนียกไว้ว่า การเป็นนักการเมืองต้องเป็นตัวแทนแห่งความหวังและเป้าหมายของประชาชนทั้งหมดที่จะต้องเคารพกติกาของสังคม มีความยุติธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความฉลาดในการคิดอ่าน รู้ระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติหน้าที่รู้จักและ

เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนและผู้อื่น รู้จักกำหนดนโยบายและวางแผน รู้จักประสานงาน รู้จักกระจายงานและกระจายความรับผิดชอบ กล้าตัดสินใจ มีความสามารถในการปรับตัวที่ถือหลักการเป็นสำคัญ”(วิสุทธิ โพธิ์แท่น, 2555 : 116) สอดคล้องกับความคิดของอาจารย์เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539 : 139) กล่าวว่า นักการเมืองที่ดีต้องมีคุณสมบัติที่จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารประเทศชาติ มีคุณประโยชน์ ทำงานเพื่อส่วนรวมด้วยความเสียสละไม่เห็นแก่ตัว มีวิสัยทัศน์กว้างไกล ตื่นตระหนกน้อยเมื่อต้องเผชิญสถานการณ์เฉพาะหน้า มีคุณลักษณะชีวิตที่ดี มีลักษณะพื้นฐานของการดำเนินชีวิตแบบเสมอต้นเสมอปลาย มีประวัติดี มีการดำเนินชีวิตตั้งตาดูดีที่โปร่งใส ทั้งในชีวิตหน้าที่การงานและชีวิตส่วนตัว เพราะฉะนั้น การเข้าถึงและดีนรนเพื่อถ้ายอมอบความสุขให้กับประชาชนที่เดือดร้อน

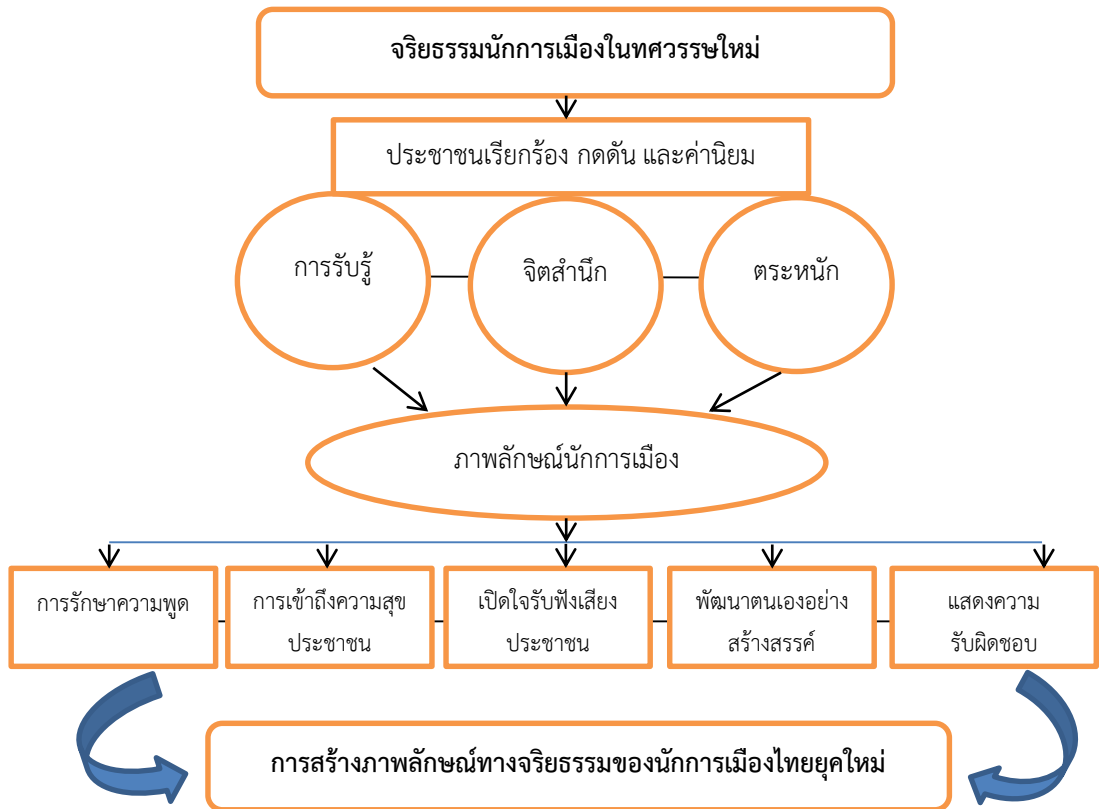
ประการที่ 3. เปิดใจรับฟังเสียงแห่งความคาดหวัง เพราะความเป็นนักการเมืองที่เข้ามาสู่ภาคการบริหารประเทศมิใช่เพียงแค่ได้บทบาทการปฏิบัติหน้าที่อันเป็นตัวแทนของประชาชนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงภาพความสำคัญในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารรอบด้านโดยเฉพาะการรับฟังเสียงทางวิชาการของนักคิด นักปรัชญา รวมไปถึงเสียงของประชาชนที่มีความรู้ ประสบการณ์ในเรื่องนั้นๆ ให้มากที่สุดที่จะนำไปบูรณาการเพื่อการทำงานได้อย่างสมเหตุสมผลให้มากที่สุดแต่ที่ผ่านมานักการเมืองที่มีอำนาจทั้งหลายต่างพากันละเลยเสียงแห่งสวรรค์ที่เรียกร้องการช่วยเหลือเรื่องต่างๆ จนไม่สามารถสร้างกระบวนการทางประชาธิปไตยก็เพราะมองว่าประชาชนเป็นฐานเสียงอำนาจทางการเมืองเท่านั้น มิได้มองว่า ประชาชนคือหัวใจของประชาธิปไตย ทำให้ระบบการเมืองไทยกลายเป็นระบบที่ล้นหวังไปจากความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับประชาชนอันเป็นช่องว่างที่ไม่สามารถจะแสวงหารอยต่อแห่งความคาดหวังได้ แต่ประการใด จึงทำให้ภาพลักษณ์นักการเมืองเป็นผู้ที่ทำอะไรต่างๆ ก็เพื่อประโยชน์ของตนเองและพวกพ้องก็เพราะละเลยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนนั่นเอง โดยเฉพาะการปกครองตามระบอบประชาชนที่มีการเปิดกว้างให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมได้มากขึ้น ซึ่งการมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมการดำเนินการและร่วมรับผลประโยชน์ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันของกลุ่ม และเป็นการเสริมสร้างความสามัคคี ความรู้สึก ร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย (สมบัติ นามบุรี, 2562 : 183) เพราะฉะนั้น การเปิดใจรับฟังเสียงแห่งความคาดหวังก็เพื่อทำให้ประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียได้มีโอกาสแสดง ทศนะ แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นเพื่อแสวงหาทางเลือกและการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสม และเป็นที่ยอมรับร่วมกัน (สมนึก สุขช่วยและคณะ, 2557 : 3) ระหว่างนักการเมืองกับประชาชนที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ในระดับโครงสร้างตามระบอบการปกครองประเทศที่ยกเอาภารกิจที่จำเป็นของนักการเมืองในฐานะผู้บริหารที่เปิดใจกว้างสำหรับฟังเสียงแห่งประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียม

ประการที่ 4. พัฒนาตนเองอย่างสร้างสรรค์ เมื่อโลกเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ความรู้ก็เฉกเช่นเดียวกัน ต้องมีเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วยทั้งประชาชนและนักการเมืองก็ย่อมต้องแสวงหาความรู้ที่เป็นแก่นสารเพื่อการดำรงชีวิตให้ได้และพยายามปรับตัวไปสู่กิจกรรมแบบใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงยังเป็นนักการเมืองที่อยู่ในฝ่ายการบริหารจัดการประเทศหรือท้องถิ่นก็ตามก็ย่อมต้องทำให้เกิดการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้งอย่างใดเพื่อการพัฒนาตนเองอย่างสร้างสรรค์อยู่ตลอดเวลา เพราะหลักการบริหารจัดการจำเป็นต้องใช้ความรู้ทั้งเก่าและใหม่และพยายามปรับใช้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมอีกทั้งทักษะอื่นๆ ที่ควรจะได้รับการพัฒนาให้เป็นตัวอย่างแห่งพฤติกรรมความทันสมัยของผู้ที่

ชั้นนำสังคม เช่น การพัฒนาระบบการเมือง ก็เพื่อแบ่งปันผลประโยชน์ที่สมาชิกพึงได้โดยชอบธรรม ระบอบประชาธิปไตยภายในรัฐถือกำเนิดเพื่อแบ่งปันทรัพยากร ทั้งนามธรรมและรูปธรรมแก่พลเมืองอย่างชอบธรรม เพื่อให้การดำเนินชีวิตภายในรัฐมีคุณค่าและเกิด ความหมายแก่ตนเอง สามารถออกแบบวิธีการทางการ เมืองร่วมกับผู้นำทางการเมืองทุกระดับ ซึ่งจะเกิดการแลกเปลี่ยนความต้องการที่เป็นจริงของสังคมเมืองและ ชนบท หรือหากเกิดความขัดแย้งก็ต้องจัดด้วยระบอบ ประชาธิปไตยตามกฎหมาย (อนุชา พลกุลและคณะ, 2561: 287) นอกจากนี้ นักการเมืองต้องมีความสามารถที่ระบบการเมืองจะสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน ในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ถ้าระบบการเมืองมีสมรรถนะสูง นโยบาย สาธารณะที่เกิดจากกระบวนการตัดสินใจของระบบการเมืองจะผลักดัน ให้มีการพัฒนาประเทศทุกด้าน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิต ที่ดีนอกจากนั้น สมรรถนะของระบบการเมืองยังครอบคลุมไปถึง การนำ นโยบายไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2557 : 15) อีกทั้งการพัฒนาตนเองให้มีมิติอื่นๆ ที่สามารถสร้าง ภาพลักษณ์อันโดดเด่นและเป็นที่ยอมรับในสายตาแก่ประชาชนทั่วด้วยการสร้างกระบวนการทัศนคติของตนเองเพื่อ การศึกษาอย่างต่อเนื่องอันเป็นพฤติกรรมแบบอย่างที่ดีแก่เด็กเยาวชนให้เห็นถึงการแสดงออกในความรักที่จะเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

ประการที่ 5. แสดงความรับผิดชอบ ความสำคัญและความน่าสนใจในการศึกษาพฤติกรรมของนักการเมืองไทยกับการมีจริยธรรมความสำคัญ 2 ประการ ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมโดยการพยายามสร้าง ประสิทธิภาพประสิทธิผลการประหยัดจะนำไปสู่การเรียกร้องให้นักการเมืองมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะมากขึ้น และ2)การแยกส่วนที่เป็นส่วนตัวกับสาธารณะออกจากกันชัดเจนยิ่งขึ้น และความสำคัญของเนื้อหาที่มีความสำคัญ เท่ากับระเบียบวิธีปฏิบัติซึ่งเป็นจุดที่ก่อให้เกิดประเด็นทางด้านจริยธรรมสำคัญ เช่น การที่นักการเมืองต้องแสวงหา ความชอบธรรมในการเข้าสู่อาชีพและการดำรงตำแหน่ง การลดผลกระทบทางลบของนโยบาย ก่อให้เกิด ความสัมพันธ์กับนักการเมืองที่แยกจากกันได้ยาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากนักการเมืองที่มีอาชีพทางธุรกิจก่อนเข้าสู่ วงการเมือง และการเรียกร้องจากสื่อมวลชนและกลุ่มเคลื่อนไหวทางสังคมให้มีความโปร่งใส รวมถึงการตรวจสอบ นโยบายสาธารณะและพฤติกรรมนักการเมืองทำให้กรณีที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมของนักการเมือง (วชิรวัชร งาม ละม่อม, มปป : 2-3) ในฐานะประชาชนจึงคาดหวังและมุ่งหมายให้นักการเมืองได้ทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อ รักษาความมั่นคงสัญญาที่ให้ไว้แก่ประชาชน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ไม่ใช่ อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองและพวกพ้อง (วัลลภ ตั้งคณานุรักษ์, มปป : 4) เพราะฉะนั้น การสร้าง ภาพลักษณ์ด้วยการแสดงความรับผิดชอบต่อทางการเมืองไทยจึงไม่ค่อยเห็นมากนักทำให้ประชาชนเกิดความเบื่อหน่าย การเมืองแม้ว่าจะมีเดินขบวน การประท้วง การเรียกร้องใดๆ ก็ตามย่อมไร้ผลในเชิงจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อ ความเสียหายจากการบริหารโครงการและการทำให้ระบบการเมืองเสื่อมเสียชื่อเสียงหรือการไม่ยอมรับซึ่งความผิดที่ ตนเองได้สร้างไว้ อีกทั้งในบรรดาความผิดเหล่านั้นย่อมสร้างเกราะปกป้องเพื่อการแก้ตัวด้วยเหตุผลต่างๆ เพื่อรักษา ตำแหน่งที่มีอำนาจไว้อย่างนั้นต่อไป ทำให้นักการเมืองมีภาพลักษณ์ที่ไม่ดีนักเมื่อเทียบกับนักการเมืองต่างประเทศที่ มีความรับผิดชอบต่อกรกระทำของตนเองทำให้เห็นหากนักการเมืองแสดงความรับผิดชอบต่อกรทำความผิด ใดๆ จะได้เห็นภาพลักษณ์อีกมิติหนึ่งในสายประชาชนและเกิดการยอมรับในความผิดพลาดและสามารถแก้ไขสิ่ง ต่างๆ ด้วยการให้ออกาสของประชาชนในโอกาสต่อไป

เพราะฉะนั้น การสร้างภาพลักษณ์ทางจริยธรรมของนักการเมืองไทยยุคใหม่มิได้เป็นเรื่องใหม่สำหรับประชาชนแต่เป็นประเด็นทางจริยธรรมของเหล่านักการเมืองที่เห็นคุณค่าของสังคมเพื่อรอโอกาสในการเจริญเติบโตในอำนาจที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมหาศาลไม่ว่าจะเป็นการรักษาความปลอดภัยหรือมีสัจจะต่อประชาชนอย่างแรงกล้า การเข้าถึงและคืนเงินเพื่อถ่วงมอมความสุขให้กับประชาชนที่เดือดร้อน การเปิดใจรับฟังเสียงแห่งความคาดหวัง การพัฒนาตนเองอย่างสร้างสรรค์ และการแสดงความรับผิดชอบ อันเป็นภาพลักษณ์ที่ดีของนักการเมืองที่ควรเกิดขึ้นให้กลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองที่เต็มที่ได้ด้วยการกระทำเชิงจริยธรรมร่วมกับสังคมแห่งประชาธิปไตยยุคใหม่ซึ่งหากระบบการเมืองสามารถจะพัฒนาภาพลักษณ์เหล่านี้ได้จะทำให้กิจกรรมทางการเมืองเกิดความน่าสนใจและสามารถสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เข้ามาร่วมพัฒนาสังคมไปสู่สังคมแห่งความหวังในสายตาประชาชนที่มีมิติความสัมพันธ์ต่อกระบวนการสร้างภาพลักษณ์ทางจริยธรรมของนักการเมืองไทยยุคใหม่ดังแผนภาพต่อไปนี้

สรุปและข้อเสนอแนะ

ภาพลักษณ์ทางจริยธรรมของนักการเมืองไทยยุคใหม่เป็นภาพที่เต็มไปด้วยความคาดหวังนับนาปีการที่รอการเจริญเติบโตอย่างเต็มที่ แต่กระนั้น ความคาดหวังก็ยังเป็นเพียงแค่อสายใยแห่งเศษธุลีอันเบาเบาไร้ทิศทางที่นำสังคมไปสู่การเมืองใหม่ได้ก็เพราะนักการเมืองยังไม่เห็นพิษภัยแห่งความชั่วร้ายของตนเอง อีกทั้งกระหน่ำซ้ำร้ายที่ยังถาโถมรอยตราบาปที่กระทำต่อประชาชนให้จมไปสู่นกบั้งแห่งทะเลอันทุกข้ออย่างเลือดเย็น และยิ่งนับวันภาคการ

เมืองไทยยังคงไม่เห็นแสงสว่างที่ประชาชนจะสามารถพ้นจากสภาพความทุกข์ที่เกิดขึ้นได้ที่ทำให้เห็นภาพสังคมได้อย่างชัดเจนมากกว่าสิ่งอื่นใด เพราะฉะนั้น ถึงเวลาแล้วหรือยังที่เหล่าบรรดานักการเมืองทั้งหลายจะสามารถพลิกสถานการณ์ทางจริยธรรมแห่งพุดินัยแห่งสัญญาประชาคมร่วมกันในการสร้างภาพลักษณ์ทางจริยธรรมของนักการเมืองไทยยุคใหม่ให้เกิดขึ้นด้วยการแสดงการรักษาความพุดหรือมีสัจจะต่อประชาชนอย่างแรงกล้า มุ่งสู่การเข้าถึงและดีนรณเพื่อถ่ายมอบความสุขให้กับประชาชนที่เดือดร้อน พร้อมเปิดใจรับฟังเสียงแห่งความคาดหวังของประชาชนทั่วหล้า สามารถพัฒนาและยกระดับศักยภาพของตนเองอย่างสร้างสรรค์ ตลอดถึงภาพการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมเมื่อเกิดความผิดพลาดประการใดประการหนึ่ง ซึ่งต้องฝากไว้ในดวงจิตวิญญาณของนักการเมืองทุกคนที่จะสามารถรับรู้ สร้างจิตสำนึกรักประชาชน และตระหนักถึงภาพลักษณ์อันดีงามตามครรลองต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2539). **อนาคตผู้นำการเมืองไทยในสองทศวรรษหน้า**. กรุงเทพมหานคร. ซีเคสมิเดีย.
- งานบริหารงานบุคคล สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลร่องฟอง. (2560). **ประกาศองค์การบริหารส่วนตำบลร่องฟองเรื่อง ประมวลจริยธรรมของข้าราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลร่องฟอง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่พ.ศ. 2560**. สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลร่องฟอง.
- เทศบาลตำบลบางปะมง. (2562). **ประมวลจริยธรรมของข้าราชการและพนักงานจ้างของเทศบาลตำบลบางปะมง อำเภอโกรกพระจังหวัดนครสวรรค์ พ.ศ. 2562**. สำนักปลัดเทศบาลเทศบาลตำบลบางปะมง.
- บุญเลิศ คชายุทธเดช. (มปป.). **จริยธรรมนักการเมือง**. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : http://www.kpi.ac.th/media_kpiacth/pdf/M10_36.pdf [26 มกราคม 2564].
- พระจาดุรงค์ อาจารย์สุโก. (มปป.). **วาทา : คำพูดเมื่อพูดออกไปแล้วเป็นเจ้านายเรา**. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <https://www.gotoknow.org/posts/536406> [26 มกราคม 2564].
- ราชกิจจานุเบกษา. (2561). **มาตรฐานทางจริยธรรมของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ รวมทั้งผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดินและหัวหน้าหน่วยงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระพ.ศ. 2561**. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
- _____ . (2551). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยประมวลจริยธรรมของข้าราชการการเมืองพ.ศ. 2551**. สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- รุจน์ หาเรือนทอง. (มปป.). **ปัญหาการเมืองไทย**. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล : <https://www.sw2.ac.th/images/user/root/soc31102/57so3110210.pdf> [26 มกราคม 2564].
- ยอดชาย วิถีพานิช. (2560). **มาตรฐานทางจริยธรรม : กลไกใหม่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- วชิรวัชระ งามละม่อม. (มปป.). **นักการเมืองไทยกับการมีจริยธรรมของนักการเมือง**. สถาบันวิชาการไทยวิจัยพัฒนาการจัดการ TRDM: ปทุมธานี.
- วิสุทธิ โปธิ์แทน. (2555). **ผู้ปกครองที่พึงประสงค์กับการเมืองการปกครองของไทย**. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตศรัทธาเชิงสังคมล้านนาในสังคมวิถีใหม่”
วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัลลภ ตังคณานูรักษ์. (มปป.). **จริยธรรมของนักการเมือง**. หลักสูตรินิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 1 วิทยาลัย
รัฐธรรมนุญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.

สมบัติ นามบุรี. (2562). ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์. **วารสารวิจัยวิชาการ**. ปีที่ 2. ฉบับที่ 1.
(มกราคม-เมษายน) : 183.

สมนึก สุขช่วยและคณะ. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชน. **สารสารสอน**. ปีที่ 2. ฉบับที่ 3. (เดือนกันยายน –
ธันวาคม) : 3.

สุภรณ์ ยิ่งวรการ. (2557). **เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดินว่าด้วยเรื่องของประมวลจริยธรรม**. สำนักงาน
ผู้ตรวจการแผ่นดิน.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2557). **การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย**. กลุ่ม
งานผลิตเอกสาร สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

อนุชา พละกุลและคณะ. (2561). **แนวทางการพัฒนาการเมืองการปกครองในสังคมชนบทสมัยใหม่**. **วารสารรัชต์
ภาคย์**. ปีที่ 12. ฉบับที่ 26. (พฤษภาคม-สิงหาคม) : 287.